

5.9.1. Pracovní činnosti

Charakteristika vyučovacího předmětu

Časové, organizační a obsahové vymezení

Vyučovací předmět pracovní činnosti se vyučuje na I. stupni jako povinný předmět a to v 1., 3. a 5. ročníku s celkovou časovou dotací 1 vyučovací hodina týdně a ve 2. ročníku s časovou dotací 2 vyučovací hodiny týdně. Výuka se nedělí na chlapce a na dívky.

Výuka přispívá k rozvoji motorických schopností, manuálních dovedností a pracovních návyků žáků. Žák se učí základům přesného postupu práce, bezpečnosti práce, organizace práce a prostředí a dodržování hygienických návyků při práci. Učí se využívat poznatky z jiných předmětů. Obohacuje se řeč dětí a vytvářejí se základy technického myšlení.

Předmět pracovní činnosti je vyučován ve třídě, keramické dílně, učebně v přírodě a na školním pozemku. Formy realizace: vyučovací hodina, exkurze, beseda, krátkodobé projekty, vycházka, školní zahrada.

Vzdělávací obsah je rozdělen na čtyři tematické okruhy:

1. Práce s drobným materiálem (rozvíjení správných pracovních postupů, správné používání potřebných nástrojů)
2. Konstrukční činnosti (rozvíjení konstrukčních schopností, práce s návodem)
3. Pěstitelské práce (budování kladného vztahu k přírodě a k prostředí, ve kterém děti žijí)
4. Příprava pokrmů

Provázanost s ostatními předměty

Díky předmětu pracovní činnosti si žák všímá výsledků lidské práce a váží si jich. Při realizaci praktických činností v jednotlivých ročnících je třeba uvažovat o míře integrace praktických činností s obsahem dalších vyučovacích předmětů, např. prvoukou, přírodovědou, vlastivědou, výtvarnou výchovou, matematikou, českým jazykem.

Klíčové kompetence, výchovné a vzdělávací strategie v pracovních činnostech

Klíčová kompetence žáka	Činnost učitele
kompetence k učení	
poznává různé vlastnosti materiálů	učí žáky pracovat s různým materiálem a potřebami, návody, nářadím, nástroji; zajišťuje žákům dostatek vhodných pomůcek
provádí pracovní postupy podle návodu	učí žáky praktickým dovednostem, správným pracovním postupům a dbá na jejich dodržování; vede žáky k samostatnosti a zodpovědnosti; vede žáky ke správnému používání pojmů
kompetence k řešení problémů	
samostatně řeší problémy v pracovním postupu	vytváří situace z praktického života, při kterých se žák učí rozpoznat, popsat a vyřešit problém, vede žáky k sebereflexi
volí vhodné tempo práce a pracovní pomůcky	vede žáka ke zvolení nejvhodnějšího pracovního postupu a pomůcek
sleduje vlastní pokrok při zdolávání problémů	umožňujeme žákovi srovnávat své výkony v časovém odstupu
aplikuje nalezená řešení na jiné pracovní činnosti	předkládá přiměřené úkoly tak, aby je žák pochopil a byl schopen je plnit a zažil radost z úspěchu
kompetence komunikativní	
porozumí jednoduchým typům textů a návodů	provádí kontrolu zpětnou vazbou, zda žáci rozumí zadanému úkolu či sdělení probírá s žáky jejich vlastní nápady a podporuje je k diskusi; po diskusi provádí společnou reflexi
využívá komunikativních dovedností ve spolupráci s ostatními	povzbuzuje žáky ke komunikaci s okolím
prezentuje vlastní výrobky	vede žáky k vyjádření svého názoru na kvalitu odvedené práce, na vzhled výrobku atd.
kompetence sociální a personální	
spolupracuje ve skupině	vede žáky k vytváření společných pravidel a motivuje je k jejich dodržování
respektuje názory druhých	vede žáky k respektování názoru druhých
kompetence občanské	
podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu	vytváří vhodné podmínky k navazování kamarádských vztahů mezi spolužáky
poskytuje pomoc nebo žádá o ni, přispívá k diskusi o postupu práce	vede žáky k poskytování pomoci druhým, podporuje diskusi mezi žáky
kompetence pracovní	
dodržuje daná pravidla, organizuje vlastní pracovní prostředí a vlastní činnosti	vyžaduje a kontroluje respektování pravidel, buduje u žáků zodpovědnost za svá rozhodnutí a činy vede žáky k získávání správných pracovních návyků

pracuje podle daného postupu, používá bezpečných a účinných materiálů, nástrojů a vybavení	rozvíjí a podporuje u žáků smysluplné využívání volného času aktivně zapojuje žáky do ochrany životního prostředí
kompetence digitální	
používá online zdroje k vyhledávání informací	představuje žákům online zdroje k vyhledávání informací
využívá videonávody a pracovní postupy při tvorbě výrobků	nabízí žákům vhodné videonávody a pracovní postupy
dodržuje pravidla chování při interakci v digitálním prostředí	vede žáky k dodržování pravidel chování při interakci v digitálním prostředí

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu

roč.	tematické okruhy	dílčí očekávaný výstup	učivo	PT
1. – 3.	Příprava pokrmů	připraví jednoduchý pokrm, upraví stůl pro jednoduché stolování, chová se vhodně při stolování	příprava jednoduchého pokrmu; stolování - jednoduchá úprava stolu, pravidla správného stolování	
1.	Práce s drobným materiálem	zachází bezpečně s nůžkami; mačká, trhá, lepí, stříhá, vystřihuje, překládá, skládá tvrdý i měkký papír; udržuje pořádek na pracovním místě, dodržuje zásady hygieny, pracuje podle slovního návodu	práce s papírem	osob 3
1.	Práce s drobným materiálem	pozná přírodní plody vhodné ke sběru; sbírá, navléká vhodné plody; vytváří jednoduchý obrázek z přírodnin	práce s přírodním materiálem	osob 1
1.	Konstrukční činnosti	použije jednoduché prvky ze stavebnice; sestaví jednoduchý model podle návodu	práce se stavebnicí	osob 1, 5
1.	Konstrukční činnosti	osvojí si a zvládne hygienické návyky při práci s plastelínou; zpracuje plastelínu (vyválí, vytvaruje)	práce s plastelínou	osob 3, 5
2.	Práce s drobným materiálem	skládá jednoduché výrobky podle návodu; vystřihuje a nalepuje geometrické obrazce; vytváří z geometrických obrazců jednoduchý obrázek; udržuje pořádek na pracovišti	práce s papírem	osob 3, 5
2.	Práce s drobným materiálem	sbírá, suší a aranžuje listy, plody i květy; vytváří jednoduchý výrobek z přírodních materiálů	práce s přírodním materiálem	osob 5
2.	Konstrukční činnosti	organizuje práci se stavebnicí ve skupině; vytvoří jednoduchý konstrukční model; montuje a demontuje	práce se stavebnicí	osob 5, 9
2.	Konstrukční činnosti	osvojí si a zvládne hygienické návyky při práci s rychleschnoucí hmotou; zpracuje, vytvaruje, nabarví hmotu; vytvoří jednoduchý výrobek; dbá na estetický vzhled výrobku	práce s rychleschnoucí hmotou	osob 3, 5, 8
2.	Pěstitelské práce	připraví pomůcky na klíčení fazole; pozoruje růst; zaznamená a zhodnotí výsledky pozorování; dbá	klíčení rostlin - pozorování růstu, hodnocení	osob 3

		na bezpečnost a hygienu práce, udržuje čistotu a pořádek	výsledků a vedení záznamů, bezpečnost a hygiena práce	
3.	Práce s drobným materiálem	skládá složitější výrobky podle návodu; přesně odměřuje a stříhá papír ; vyrobí papírový model okolí školy; udržuje pořádek na svém pracovišti	práce s papírem	osob 3
3.	Práce s drobným materiálem	opracuje přírodní materiál (kaštany, dřívka); vyrobí libovolné zvířátko z přírodního materiálu	práce s přírodním materiálem	osob 5
3.	Práce s drobným materiálem	stříhá textilní materiál; volí vhodný textilní materiál na určitý výrobek, používá lepení	práce s textilem	
3.	Konstrukční činnosti	organizuje práci ve skupině se stavebníci (konstrukční, plošnou, prostorovou)	práce se stavebníci	osob 8, 9
4.	Práce s drobným materiálem	vytváří na základě vlastní představivosti předměty z přírodních materiálů a papíru; využívá prvky lidových tradic; volí vhodné pracovní pomůcky a nástroje vzhledem k použitému materiálu; udržuje pořádek na pracovním místě a zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu	vlastnosti materiálu (přírodniny, papír, textil, drát); pracovní pomůcky a nástroje (funkce a využití); organizace práce; lidové zvyky, tradice, řemesla	
4.	Práce s drobným materiálem	navleče nit do jehly; přišije knoflík; zvládne základní steh; sešije základním stehem dva textilní materiály	práce s textilem, šití	
4.	Práce s drobným materiálem	dodržuje bezpečnost práce; stříhá a tvaruje drátek; vytváří jednoduchý výrobek; kombinuje s jiným vhodným materiálem (korálky)	práce s kovem	osob 5
4.	Konstrukční činnosti	provádí při práci se stavebníci jednoduchou montáž a demontáž; pracuje podle slovního návodu a předlohy	práce se stavebníci	
4.	Pěstitelské práce	provádí jednoduché pěstitelské činnosti; samostatně vede pěstitelské pokusy a pozorování ; ošetřuje a pěstuje pokojové rostliny	pěstování pokojových rostlin ; pěstování rostlin ze semene	osob 1
4. - 5.	Příprava pokrmů	připraví samostatně jednoduchý pokrm (s ohledem na zásady správné výživy), dodržuje zásady správného stolování a společenského chování, připraví tabuli pro jednoduché stolování	příprava jednoduchého pokrmu; stolování - zásady správného stolování a společenského	

			chování při stolování	
4. - 5.	Příprava pokrmů	rozlišuje základní vybavení kuchyně; udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržuje základy hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu v kuchyni	základní vybavení kuchyně, potraviny - výběr, nákup a skladování potravin, bezpečná obsluha spotřebičů	
5.	Práce s drobným materiálem	samostatně zhodnotí vlastní výrobek; popíše pracovní postup; prezentuje svůj výrobek před třídou ; při práci s drobným materiálem uvažuje ekologicky a ekonomicky; poskytne první pomoc při úrazu; vytváří na základě své představivosti předměty a výrobky z různých materiálů; udržuje pořádek na pracovním místě, dodržuje hygienické zásady	vlastnosti materiálů (papír, přírodní materiál, textil, drátek); pracovní pomůcky a nástroje; jednoduché operace a postupy, organizace práce ; lidové zvyky a řemesla; tkaní	osob 3, 5, 8
5.	Konstrukční činnosti	sestaví jednoduchý elektrický obvod podle návodu; vymyslí a instaluje různé možnosti zapojení; dbá na zvýšenou bezpečnost práce s elektrickým obvodem ; provádí montáž a demontáž výrobků z plošných, prostorových a konstrukčních stavebnic; samostatně pracuje podle návodu; spolupracuje ve skupině	práce se stavebnicí; elektrický obvod	osob 1, 3, 7, 8, 9
5.	Pěstitelské práce	provádí jednoduché pěstitelské činnosti, pokusy; samostatně pozoruje; ošetřuje a pěstuje pokojové rostliny v rámci třídy; zvládá vegetativní rozmnožování rostlin	pokojové rostliny - pozorování; práce podle návodu; vegetativní rozmnožování	

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu; minimální doporučená úroveň

roč.	tematické okruhy	dílčí očekávaný výstup žák	učivo	PT
1. – 3.	Příprava pokrmů	připraví jednoduchý pokrm, upraví stůl pro jednoduché stolování, chová se vhodně při stolování	příprava jednoduchého pokrmu; stolování - jednoduchá úprava stolu, pravidla správného stolování	
1. – 3.	Práce s drobným materiálem	zachází bezpečně s nůžkami; mačká, trhá, lepí, stříhá, vystřihuje, překládá, skládá tvrdý i měkký papír; udržuje pořádek na pracovním místě, dodržuje zásady hygieny	práce s papírem	osob 3
1. – 3.	Práce s drobným materiálem	pozná přírodní plody vhodné ke sběru ; sbírá, navléká vhodné plody; vytváří jednoduchý obrázek z přírodnin	práce s přírodním materiálem	osob 1
1. – 3.	Práce montážní a demontážní	používá jednoduché prvky ze stavebnice	práce se stavebnicí	osob 1, 5
1. – 3.	Práce s drobným materiálem	osvojí si a zvládne hygienické návyky při práci s plastelínou; zpracuje plastelínu (vyválí, vytvaruje)	práce s plastelínou	osob 3, 5
1. – 3.	Práce s drobným materiálem	skládá jednoduché výrobky podle návodu; vystřihuje a nalepuje geometrické obrazce; vytváří z geometrických obrazců jednoduchý obrázek; udržuje pořádek na pracovišti	práce s papírem	osob 3, 5
1. – 3.	Práce s drobným materiálem	sbírá, suší a aranžuje listy, plody i květy; vytváří jednoduchý výrobek z přírodních materiálů	práce s přírodním materiálem	osob 5
4. - 5.	Práce montážní a demontážní	zapojí se do práce se stavebnicí ve skupině; vytvoří jednoduchý konstrukční model podle návodu; montuje a demontuje	práce se stavebnicí	osob 5, 9
4. - 5.	Práce s drobným materiálem	osvojí si a zvládne hygienické návyky při práci s rychleschnoucí hmotou; zpracuje, vytvaruje, nabarví hmotu; vytvoří jednoduchý výrobek	práce s rychleschnoucí hmotou	osob 3, 5, 8
4. - 5.	Pěstitelské práce; Práce montážní a demontážní; Práce s drobným materiálem; Příprava pokrmů	dbá na bezpečnost a hygienu práce, udržuje čistotu a pořádek	bezpečnost a hygiena práce	osob 3

4. - 5.	Práce s drobným materiálem	skládá výrobky podle návodu; udržuje pořádek na svém pracovišti	práce s papírem	osob 3
4. - 5.	Práce s drobným materiálem	opravuje přírodní materiál (kaštiny, dřívka); vyrobí libovolné zvířátko z přírodního materiálu	práce s přírodním materiálem	osob 5
4. - 5.	Práce s drobným materiálem	stříhá textilní materiál; volí vhodný textilní materiál na určitý výrobek, používá lepení	práce s textilem	
4. - 5.	Práce s drobným materiálem	vytváří na základě vlastní představivosti předměty z přírodních materiálů a papíru; využívá prvky lidových tradic; volí vhodné pracovní pomůcky a nástroje vzhledem k použitému materiálu; udržuje pořádek na pracovním místě a zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu	vlastnosti materiálu (přírodniny, papír, textil, drát); pracovní pomůcky a nástroje (funkce a využití); organizace práce; lidové zvyky, tradice, řemesla	
4. - 5.	Práce s drobným materiálem	dodržuje bezpečnost práce; stříhá a tvaruje drátek; vytvoří jednoduchý výrobek; kombinuje s jiným vhodným materiálem (korálky)	práce s kovem	osob 5
4. - 5.	Pěstitelské práce	provádí jednoduché pěstitelské činnosti; s pomocí vede pěstitelské pokusy a pozorování ; ošetřuje a pěstuje pokojové rostliny	pěstování pokojových rostlin ; pěstování rostlin ze semene	osob 1
4. - 5.	Příprava pokrmů	připraví samostatně jednoduchý pokrm (s ohledem na zásady správné výživy), dodržuje zásady správného stolování a společenského chování	příprava jednoduchého pokrmu; stolování - zásady správného stolování a společenského chování při stolování	
4. - 5.	Příprava pokrmů	rozliší základní vybavení kuchyně; udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu v kuchyni	základní vybavení kuchyně, potraviny - výběr, nákup a skladování potravin, bezpečná obsluha spotřebičů	
4. - 5.	Práce s drobným materiálem	s pomocí prezentuje svůj výrobek před třídou ; při práci s drobným materiálem uvažuje ekologicky; poskytne první pomoc při úrazu; vytváří na základě své představivosti předměty a výrobky z různých materiálů; udržuje	vlastnosti materiálů (papír, přírodní materiál, textil, drátek); pracovní pomůcky	osob 3, 5, 8

		pořádek na pracovním místě, dodržuje hygienické zásady	a nástroje; jednoduché operace a postupy, organizace práce; lidové zvyky a řemesla; tkaní	
4. - 5.	Pěstitelské práce	provádí jednoduché pěstitelské činnosti, pokusy; pozoruje; ošetřuje a pěstuje pokojové rostliny v rámci třídy	pokojové rostliny - pozorování; práce podle návodu;	